Učnov

STUDIJNÍ PRŮVODCE K MATURITĚ · ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Didaktický test

Struktura testu, strategie podle typu úlohy, přehled jazyka a literatury, procvičování na testech z minulých let.

Co v průvodci najdeš

- 1. Jak vypadá didaktický test z ČJ
- 2. Strategie podle typu úlohy
- 3. Práce s textem
- 4. Pravopis
- 5. Tvarosloví
- 6. Skladba
- 7. Slovní zásoba a tvoření slov
- 8. Stylistika a funkční styly
- 9. Čeština v systému: útvary jazyka a příručky
- 10. Literární teorie
- 11. Literární dějiny: výběr autorů a děl
- 12. Procvičování na testech z minulých let
- 13. Plán přípravy na 6 týdnů

„Pomůžu ti se studiem.“

Honza Šiška z Učnova · **ucnov.cz**

Jak s dokumentem pracovat

- Začni kapitolami **1 a 2** (jak test vypadá a jak ho řešit). Pak jdi podle bodů: největší váhu mají **práce s textem, pravopis a literatura**.
- Kapitoly 4–11 jsou referenční přehledy. Projdi je, najdi slabá místa a ta cvič na **ostrých testech z minulých let** (maturita.cermat.cz → *Testy a zadání z předchozích období*, včetně komentovaných verzí).
- Na testu se nic nesmí používat kromě psacích potřeb, takže přehledy se musí **naučit**.

1. Jak vypadá didaktický test z ČJ

Didaktický test z češtiny je součástí **společné části maturity** a je povinný pro všechny. Hodnotí se slovně **uspěl / neuspěl** s procentuálním vyjádřením úspěšnosti. Údaje níže jsou z oficiálního testu z jara 2026 a jeho komentované verze.

Parametr	Hodnota
Počet úloh	**32**
Maximum bodů	**50**
Hranice úspěšnosti	**44 %**, tedy **22 bodů**
Čas	**85 minut**
Pomůcky	pouze psací potřeby
Záporné body	žádné. Za špatnou nebo prázdnou odpověď je 0 bodů.
Záznam	odpovědi se zapisují do **záznamového archu**, poznámky v testovém sešitě se nehodnotí

Z čeho se body berou (test 2026)

Oblast	Body	Jaké úlohy to bývají
Práce s textem	14	porozumění, výstavba textu, odkazové prostředky, záměr, ANO/NE svazky, uspořádání odstavců
Literatura	8	interpretace básně, verš, literární pojmy, přiřazování autorů a děl
Pravopis	8	čárky, shoda přísudku, psaní s/z, spojitě a zvlášť, oprava chyb
Tvarosloví	7	pády, číslo, jmenný tvar, předložky, ohebnost slov
Slovní zásoba	5	významy slov, synonyma a antonyma, frazémy
Skladba	4	vedlejší věty, větné členy

Oblast	Body	Jaké úlohy to bývají
Slovotvorba	2	tvoření slov, slovotvorný základ
Stylistika	2	vyprávěcí postup, expresivita, funkční styly

Typy úloh

Typ	Počet	Body	Jak se bodují
Uzavřené (výběr A–D)	20	20	1 správná odpověď = 1 bod
Otevřené (zapiš slova)	5	12	často 2 slova: 0 chyb = 2 b, 1 chyba = 1 b, 2 a více = 0. Úloha na opravu pravopisu: až 4 slova (4 chyby a víc = 0).
Svazek ANO/NE (4 podúlohy)	4	8	4 správně = 2 b, **3 správně = 1 b**, méně = 0
Uspořádací (seřaď části)	1	3	body jen za **zcela správné pořadí**
Přiřazovací	2	7	dílčí body podle počtu správných přiřazení

Co z toho plyne

- **Prvních 22 bodů** získáš, když zvládneš práci s textem a pravopis a dáš aspoň část literatury a tvarosloví.
- Rozložení se každý rok mírně mění. Pro přípravu je spolehlivý **Katalog požadavků** CERMAT včetně přílohy se seznamem autorů, žánrů a směrů.
- Na úlohu máš průměrně **asi 2,5 minuty** (85 minut / 32 úloh). Úlohy k dlouhému textu zaberou víc, pravopisné míň, proto čas střídej.

2. Strategie podle typu úlohy

Typ úlohy	Postup
Uzavřená A–D	Přečti zadání do konce. Pozor na slova **není, kromě, jediná**. Vylučuj možnosti, které odporují textu. Při jistotě v poslední dvojici tipuj.
Svazek ANO/NE	Každá podúloha je samostatná, ale body se dávají za celek. ANO = tvrzení z textu **jednoznačně vyplývá**. Pravdivé jen zdánlivě (pravděpodobné, ale neuvedené) = **NE**. Najdi v textu místo, o které se tvrzení opírá.
Uspořádací	Najdi **první a poslední** část (úvod bez odkazu na dřívější text, závěr). Mezi částmi hledej návaznost: zájmena (*tento*, *jeho*), spojky, časové výrazy, opakovaná slova.
Přiřazovací	Nejdřív přiřaď jisté páry, zbytek vylučuj. Pozor, že některá možnost bývá navíc.
Otevřená (zapiš slovo)	Slova opisuj nebo tvoř **bezchybně**, jakákoli chyba u hledaného slova znamená chybu úlohy. Nepiš navíc nic dalšího.

Typ úlohy	Postup
Oprava pravopisu v textu	Čti větu po částech. Po nalezení chyby zkontroluj, jestli opravené slovo není jinak špatně. Piš čitelně.

Časový plán (85 minut)

- 5 minut: projít test, všimnout si výchozích textů a jejich úloh
- 55–60 minut: úlohy, nejdřív ty, které umíš (pravopis, tvarosloví, slovní zásoba)
- 15 minut: práce s textem a literatura (delší čtení)
- 5 minut: kontrola a **přepis do záznamového archu**
- Do archu přepisuj průběžně, ne až na konci. Při nedostatku času vyplň poslední úlohy tipem.

3. Práce s textem

Největší část bodů (14 z 50). Text bývá publicistický, odborný nebo umělecký. Úlohy ověřují, jestli rozumíš, co text říká, jak je postavený a proč byl napsán.

Dovednost	Co umět
Porozumění	Rozlišit **fakt** (ověřitelné), **názor** (hodnocení) a **domněnku**. Poznat, co text přímo říká a co jen naznačuje.
Záměr autora	Informovat, přesvědčit, pobavit, vyvolat emoce, poučit. Pomůže titulek, úvod a závěr.
Výstavba textu	Úvod, jádro, závěr, členění na odstavce, nadpisy, odkazy na dřívější části
Odkazové prostředky	Zájmena (*on, tento*), příslovce (*tam, tehdy*), synonyma, opakování slov, elipsa. Jde o to, **na co se odkazuje**.
Koheze a koherence	Spojovací výrazy (*však, proto, naopak*), logické pořadí myšlenek
Slohový postup	informační, vyprávěcí, popisný, výkladový, úvahový
Funkční styl	prostě sdělovací, odborný, publicistický, administrativní, umělecký (viz kapitola 8)
Citové zabarvení	Slova pozitivní, neutrální, negativní. Expresivita se pozná z kontextu.

Tipy a triky

- **Čti nejdřív úlohy, potom text.** Při čtení pak víš, co hledat.
- U ANO/NE svazků hledej v textu **konkrétní větu**. Bez opory v textu je odpověď NE.
- Nenech se strhnout vlastním názorem. Ptají se, co říká **text**, ne co si myslíš ty.
- Při otázce na „záměr“ pomůže si říct: Co chce autor, aby čtenář udělal nebo pochopil?

4. Pravopis

Základní pravidla

Jev	Pravidlo	Příklad
i / y po tvrdých a obojetných	Po **b, l, m, p, s, v, z** píšeš **y** jen u **vyjmenovaných slov** a slov příbuzných. Jinak **i**.	být, bydlet / mlýn, slyšet / my, mýt / pytel / syn / vy, výt / brzy, jazyk
Koncovky podstatných jmen	Koncovka -i/-y určí **rod a číslo** (muž. životný: -i, ostatní: -y)	chlapci, stromy, ženy, města
ě / je	Po **b, p, v, m + ě** (běžet, pěna, věc, měsíc). Po předponách ob-, pod-, nad- píšeš **je**.	objet, podjezd, nadjezd
mě / mně	**mě** = 2. a 4. pád, **mně** = 3. a 6. pád	vidí mě, řekl mně, o mně
s / z, se / ze	**s** + 7. pád (*s kamarádem*), **z** + 2. pád (*z lesa*). **ze** před s, z, š, ž.	ze školy, ze zahrady, se mnou
Předpony s-, z-, vz-	**s-** pohyb shora dolů, spojení (*sjet, spojit*). **z-** výsledek, zdroj (*zhotovit*). **vz-** pohyb vzhůru (*vzlétnout*).	sjet × vzlétnout × zhasnout
Velká písmena	Vlastní jména, názvy institucí, svátků. Odvozeniny na **-ský** malé, pokud nejsou součástí názvu.	Praha, pražský; Pražský hrad; Vánoce
n / nn	**nn** vzniká spojením kmene na -n a přípony -ní/-ný	denní, ranní, jmenný, cenný
Spojitě × zvlášť	Příslovce a předložky: **s sebou** × **trhl sebou**. Pevná spojení: *zčásti, nadále, napříště, naproti*.	Vzal si s sebou deštník. Trhl sebou.

Shoda přísudku s podmětem

Podmět	Přísudek
muž. životné, množné číslo	**-i**: *Žáci přišli.*
muž. neživotné, ženský rod	**-y**: *Stromy rostly. Ženy šly.*
střední rod, množné	**-a**: *Města vznikla.*
několik podmětů různého rodu	řídí se **nejvyšším rodem**: muž. životný > ostatní. *Otec a matka přišli. Matka a sestra přišly.*
většina / několik / pět + 2. pád	obvykle střední rod jednotného čísla: *Několik žáků odešlo.* U *většina* je možné i množné číslo.

Podmět	Přísudek
vztažná věta *který*	shoda s podmětem věty: *Žáci, kteří přišli pozdě, nebyli vpuštěni.*

Čárky

Situace	Pravidlo
Mezi hlavní a vedlejší větou	vždy čárka: *Řekl, že přijde.*
Vedlejší věta vložená do hlavní	čárka **z obou stran**: *Dům, který stojí na kopci, je starý.*
Před odporovacími spojkami (ale, však, avšak)	ano
Před a, i, ani, nebo, či	ne (obvykle)
Před *a proto, a tak*	ano: *Pršelo, a proto jsme zůstali doma.*
Výčet, přístavek, oslovení, vsuvka	ano: *Karel IV., císař římský, zemřel…*
jako, než	čárka **jen před větou**: *Je velký, jako byl jeho otec.* × *Je velký jako otec.*

Tipy

- V testu se objevují **dvojice slov s různým zápisem** (*s sebou* × *sebou*). Nauč se rozdíl, ne seznam.
- Nevěř sluchu: rozhoduje **význam a původ slova**, ne výslovnost. Rozlož slovo na předponu, kořen a příponu.
- Oprava textu: najdi chybu, zapiš správný tvar, **ověř**, jestli ses nespletl jinde.

5. Tvarosloví

Slovní druhy

Druh	Příklady a poznámky
Ohebné	
Podstatná jména	skloňují se, mají rod, číslo, pád a vzor
Přídavná jména	tvrdá (*mladý*), měkká (*jarní*), přivlastňovací (*otcův, matčin*); **jmenný tvar** (*rád, hoden, schopen*)
Zájmena	osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá, záporná, zvratná
Číslovky	základní, řadové, násobné, druhové, neurčité
Slovesa	časují se: osoba, číslo, čas, způsob, rod, vid

Druh	Příklady a poznámky
Neohebné	
Příslovce	způsobu, místa, času, míry, příčiny. Stupňují se: *rychle – rychleji – nejrychleji*
Předložky	pojí se s určitým pádem: *z lesa* (2.), *k lesu* (3.), *skrz les* (4.), *v lese* (6.), *s lesem* (7.)
Spojky	souřadicí (*a, ale, nebo, proto*), podřadicí (*že, protože, když*)
Částice a citoslovce	*asi, ne, přece / ach, hurá, bum*

Pády

Pád	Otázky	Příklad
1.	kdo? co?	žena, dům
2.	koho? čeho?	bez ženy, z domu
3.	komu? čemu?	k ženě, k domu
4.	koho? co?	vidím ženu, dům
5.	oslovujeme	ženo! pane!
6.	o kom? o čem?	o ženě, v domě
7.	s kým? s čím?	s ženou, s domem

Vzory podstatných jmen

Rod	Vzory	7. pád sg. / pl.	Poznámka
muž. životný	pán, muž, předseda, soudce	pánem – pány / mužem – muži	pán (tvrdé), muž (měkké), předseda – 1. p. na -a
muž. neživotný	hrad, stroj	hradem – hrady / strojem – stroji	2. p. sg.: *hradu*, *stroje*
ženský	žena, růže, píseň, kost	ženou – ženami / růží – růžemi / písní – písněmi / kostí – kostmi	pozor na **kost** a **píseň**
střední	město, moře, kuře, stavení	městem – městy / mořem – moři / kuřetem – kuřaty / stavením – staveními	

Dvojné číslo

- Zbytky dvojného čísla: **ruka – rukama**, **noha – nohama**, **oko – očima**, **ucho – ušima**. Přívlastek se shoduje: *nemotornýma rukama*. Doplněk: *s oběma rukama*.

Zájmena, číslovky

Co	Poznámka
Zvratná zájmena	**se, si, sebe, sobě, sebou** (nemění se podle osoby)
mě × mně	viz kapitola 4. Podobně **tě / tebe**, **ti / tobě**.
který × jenž	oba jsou vztažná zájmena, *jenž* je knižnější
Číslovky 2–4	*dva* (m.) × *dvě* (ž., stř.), *oba* × *obě*, skloňování: *dvou, dvěma, tří, třem, třemi*
Číslovky 5 a víc	podstatné jméno stojí v 2. pádě: *pět žáků*, přísudek ve středním rodě: *pět žáků odešlo*

Slovesa

Kategorie	Hodnoty
Osoba, číslo	1.–3. osoba, jednotné × množné
Čas	minulý, přítomný, budoucí
Způsob	oznamovací, rozkazovací, podmiňovací (*bych, bys, by, bychom, byste, by*)
Rod	činný (*napsal dopis*), trpný (*dopis byl napsán*)
Vid	dokonavý (*napsat*) × nedokonavý (*psát*)
Neurčité tvary	**infinitiv** (*psát*), **příčestí** (*napsal, napsán*), **přechodníky** (*píše, psav*), podstatné jméno slovesné (*psaní*)

Vzor	3. os. sg. / 3. os. pl.	Infinitiv
nese	nese – nesou	nést
bere	bere – berou	brát
peče	peče – pečou	péct
tiskne	tiskne – tisknou	tisknout
mine	mine – minou	minout
kryje	kryje – kryjí	krýt
sází	sází – sázejí	sázet

Vzor	3. os. sg. / 3. os. pl.	Infinitiv
prosí	prosí – prosí	prosit
trpí	trpí – trpí	trpět
dělá	dělá – dělají	dělat

6. Skladba

Větné členy

Člen	Určení a příklad
Podmět	kdo? co? *Žáci* přišli včas. Může být nevyjádřený (*Přišli včas.*) nebo se věta bez podmětu vyskytuje (*Prší.* je **věta jednočlenná**).
Přísudek	slovesný (*čte*), jmenný se sponou (*Kniha je zajímavá.*), slovesně-jmenný (*Chce se stát lékařem.*)
Předmět	ptáme se pády 2., 3., 4., 6., 7. bez předložky nebo s ní: *Čtu knihu.*
Přívlastek	**shodný** (*zajímavá kniha*), **neshodný** (*kniha o psech*, *dům otce*), **volný** (*Unavený, šel domů.*)
Příslovečné určení	místa, času, způsobu, příčiny, účelu, podmínky, přípustky, míry: *V lese* rostly houby. *Včera* pršelo.
Doplněk	*Přišel domů unavený.* (vztahuje se k podmětu a k přísudku)
Přístavek	*Karel IV., císař římský, založil univerzitu.*

Souvětí

Druh vedlejší věty	Ptáme se / příklad
podmětná	kdo? co? *Kdo hledá, najde.*
předmětná	koho? co? *Řekl, že přijde.*
přívlastková	jaký? který? *Dům, který stojí na kopci, je starý.*
příslovečná místní	kde? kam? *Šel, kam ho oči vedly.*
příslovečná časová	kdy? *Přijdu, jakmile skončí vyučování.*
příslovečná způsobová	jak? *Mluvil, jako by všechno věděl.*
příslovečná příčinná	proč? *Zůstal doma, protože pršelo.*
příslovečná účelová	proč? *Učil se, aby uspěl.*
příslovečná podmínková	za jaké podmínky? *Pokud přijdeš, budu rád.*
příslovečná přípustková	i přes co? *Šel ven, ačkoli pršelo.*

Druh vedlejší věty	Ptáme se / příklad
příslovečná důsledková	s jakým důsledkem? *Pršelo tak, že se zatopily sklepy.*

Poměry mezi větami hlavními

Poměr	Spojky	Příklad
slučovací	a, i, ani	Otec pracoval a matka vařila.
stupňovací	i, ba, dokonce, nejen – ale i	Nejen zpíval, ale i tančil.
odporovací	ale, však, avšak, nýbrž	Chtěl jít ven, ale pršelo.
příčinný	neboť, vždyť, totiž	Zůstal doma, neboť byl nemocen.
důsledkový	proto, a proto, a tak	Pršelo, a proto jsme zůstali doma.
vylučovací	nebo, či, buď – nebo	Buď půjdeš ty, nebo půjdu já.

Postup rozboru věty

- 1) Najdi **přísudek** (sloveso). 2) Ptej se na **podmět**. 3) Zbytek přiřaď ptaním se pády a otázkami. 4) U souvětí spočítej přísudky = počet vět. Vedlejší věty urči podle **otázky**, ne podle spojky.

7. Slovní zásoba a tvoření slov

Jev	Vysvětlení a příklady
Slovo mnohoznačné	více významů, které spolu souvisí: *hlava* (část těla × hlava rodiny)
Homonyma	stejný zápis, nesouvisející významy: *kolo* (jízdní × kruh)
Synonyma	podobný význam: *rychlý – hbitý*. Vždy posuzuj v **kontextu**.
Antonyma	opačný význam: *štědrý × lakomý*, *horký × studený*
Paronyma	podobná formou: *efekt × afekt*, *adresát × adresant*
Přenesený význam	**metafora** (*moře lidí*), **metonymie** (*celá škola se smála*), **synekdocha** (*střecha nad hlavou*)
Frazém	ustálené spojení: *mít máslo na hlavě* (být vinen), *jít s kůží na trh*
Slova spisovná a nespisovná	spisovná, hovorová (*kolega*), obecná čeština (*bejt, vokno*), nářeční, slang, argot
Slova cizí	přejatá slova (*komunikace, algoritmus*), zkratky, zkratková slova (*ČR, ČVUT*)

Slovotvorba

Způsob	Příklad
Odvozování (příponou)	*lesník* (les + -ník), *dobrota* (dobrý + -ota)
Odvozování (předponou)	*nesouhlas*, *předvečer*
Skládání	*vodopád* (voda + padat), *autoškola*
Zkracování	*ČR*, *e-mail* (z electronic mail), *ZOO*
Přechylování	*učitel – učitelka*, *lékař – lékařka*
Přenášení významu	*hlava* (kapusty), *noha* (stolu)

Slovotvorný základ a stavba slova

- Slovo rozlož: **předpona + kořen + přípona + koncovka**. U slov příbuzných hledej společný **kořen**: *lesník, lesní, lesem, zalesnit*. Pozor na hláskové změny (*ruka – ručník*, *noha – nožka*).

8. Stylistika a funkční styly

Styl	Funkce	Útvary	Znaky
Prostě sdělovací	dorozumět se v běžném životě	rozhovor, dopis, e-mail, vzkaz	volný, hovorové výrazy
Odborný	poučit, vysvětlit	referát, výklad, učebnice, abstrakt	přesné termíny, neosobní vyjadřování
Publicistický	informovat a ovlivnit veřejnost	zpráva, článek, reportáž, fejeton, komentář	aktuálnost, titulek, kombinace faktů a názorů
Administrativní	úřední sdělení	žádost, oznámení, životopis, smlouva, motivační dopis	ustálené formulace, formální struktura
Umělecký	esteticky působit	báseň, povídka, román, drama	obrazná pojmenování, expresivita, estetická funkce

Slohový postup	Co dělá
informační	předává informace (kdo, co, kde, kdy)
vyprávěcí	popisuje děj v časové posloupnosti
popisný	popisuje stálý stav (vzhled, místo)
výkladový	vysvětluje jev, příčiny a důsledky
úvahový	zamýšlí se, uvažuje, argumentuje

Ke slohovým útvarům (vypravování, popis, charakteristika, úvaha, fejeton, reportáž…) viz průvodce slohovou prací. V testu stačí **poznat útvar podle znaků**.

9. Čeština v systému: útvary jazyka a příručky

Téma	Co umět
Národní jazyk	spisovná čeština, hovorová čeština, **obecná čeština** (Čechy), **nářečí** (české, moravská, slezská), slang, argot, profesní mluva
Čeština ve světě jazyků	**indoevropské** jazyky → **slovanské** → **západoslovanské** (čeština, slovenština, polština, horní a dolní lužická srbština)
Abeceda a hlásky	42 písmen (včetně *ch*), samohlásky krátké a dlouhé, souhlásky tvrdé, měkké a obojetné, znělé a neznělé
Jazykové příručky	**Pravidla českého pravopisu**, **Slovník spisovné češtiny**, **Slovník spisovného jazyka českého**, Slovník cizích slov, Slovník české frazeologie, **Internetová jazyková příručka** (ÚJČ)
Jazyková kultura	správná výslovnost, vhodnost jazykových prostředků, vyhýbání se vulgarismům a zbytečným cizím slovům

10. Literární teorie

Druhy a žánry

Druh	Žánry
Lyrika	óda, hymnus, elegie, epigram, sonet, píseň, idyla, reflexivní báseň
Epika	epos, román, novela, povídka, črta, bajka, pohádka, legenda, anekdota; **lyrickoepické**: balada, romance
Drama	tragédie, komedie, tragikomedie, činohra, fraška, groteska, absurdní drama

Verš a rým

Pojem	Vysvětlení
Rýmové schéma	**sdružený** aabb, **střídavý** abab, **obkročný** abba, **postupný** abc abc, **přerývaný** xaxa (rým jen v sudých verších)
Rytmus	pravidelné střídání přízvučných a nepřízvučných slabik (jamb, trochej, daktyl)
Volný verš	bez rýmu a pravidelného rytmu
Přesah (enjambement)	věta pokračuje z jednoho verše do druhého
Sloka (strofa)	ucelená část básně, odlišená od ostatních mezerou

Básnické prostředky

Pojem	Co to je	Příklad
Metafora	přenesení významu na základě podobnosti	moře lidí, zlatý déšť
Metonymie	přenesení na základě věcné souvislosti	Celá škola se smála.
Synekdocha	část místo celku nebo naopak	střecha nad hlavou
Přirovnání	spojení pomocí *jako*	zlatý jako med
Personifikace	zlidštění neživého	vítr šeptal
Hyperbola	zveličení	čekal jsem celou věčnost
Epiteton	básnický přívlastek	bílé ticho
Oxymóron	spojení protikladů	živá mrtvola
Paradox	zdánlivě nelogický výrok, který skrývá pravdu	čím víc vím, tím míň vím
Anafora / epifora	opakování slov na začátku / na konci veršů	
Apostrofa	oslovení nepřítomného	Ó, vlasti má!
Rétorická otázka	otázka bez očekávané odpovědi	Kdo z nás nikdy nechyboval?
Gradace	stupňování	malý, větší, největší
Paronomázie	zvukově podobná slova vedle sebe, slovní hříčka	

Kompozice a vypravěč

Pojem	Vysvětlení
Vypravěč	**ich-forma** (já) × **er-forma** (on), vypravěč nezúčastněný × zúčastněný
Lyrický subjekt	„já“ básně, ne vždy je totožný s autorem
Kompozice	**chronologická**, **retrospektivní** (zpětný pohled), **rámcová** (příběh v příběhu), **paralelní**, **epizodická**
Typy promluv	přímá řeč, nepřímá řeč, **nevlastní přímá řeč**, vypravěčská řeč
Téma × motiv	téma = hlavní myšlenka, motiv = menší opakovaný prvek (*motiv cesty*)
Drama	dialog, monolog, replika, scénická poznámka, jednání (akt), výstup, expozice, kolize, krize, peripetie, katastrofa

11. Literární dějiny: výběr autorů a děl

Přehled slouží k **zařazení ukázky**. Katalog požadavků obsahuje oficiální seznam autorů, žánrů a směrů. V testu bývá spíše ukázka a otázka na směr, žánr nebo autora.

Období	Světová literatura	Česká literatura
Starověk	Homér (*Ilias*, *Odyssea*), Sofoklés (*Král Oidipus*, *Antigona*), Vergilius (*Aeneis*), Bible	
Středověk	Dante (*Božská komedie*), Villon	Kosmas (*Kronika česká*), Dalimilova kronika, legendy, Jan Hus
Renesance a humanismus	Shakespeare (*Hamlet*, *Romeo a Julie*), Cervantes (*Don Quijote*), Rabelais, Boccaccio (*Dekameron*)	Viktorin Kornel ze Všehrd, Jan Blahoslav, Bible kralická
Baroko	Milton, Calderón	J. A. Komenský (*Labyrint světa a ráj srdce*), Bohuslav Balbín
Klasicismus a osvícenství	Molière (*Lakomec*), Voltaire (*Candide*), Defoe (*Robinson Crusoe*), Swift (*Gulliverovy cesty*)	Národní obrození: Dobrovský, Jungmann, Kramerius, Tyl, Kollár (*Slávy dcera*), Čelakovský
Romantismus	Byron, Puškin (*Evžen Oněgin*), V. Hugo (*Bídníci*), Poe, Mickiewicz	K. H. Mácha (*Máj*), K. J. Erben (*Kytice*), B. Němcová, K. Havlíček Borovský (*Král Lávra*)
Realismus	Dickens (*Oliver Twist*), Balzac, Flaubert (*Paní Bovaryová*), Tolstoj, Dostojevskij (*Zločin a trest*), Čechov	J. Neruda (*Povídky malostranské*), B. Němcová (*Babička*), A. Jirásek, Svatopluk Čech, Hálek, K. Světlá
Naturalismus	Zola (*Zabiják*)	Mrštíkové (*Maryša*, *Rok na vsi*), G. Preissová (*Její pastorkyňa*)
Symbolismus, impresionismus, dekadence	Baudelaire (*Květy zla*), Verlaine, Rimbaud, Wilde (*Obraz Doriana Graye*)	Březina, Sova, Hlaváček, Bezruč (*Slezské písně*), Dyk (*Krysař*), Šrámek, S. K. Neumann
1. pol. 20. století (avantgardy)	Kafka (*Proměna*, *Proces*), Joyce, Remarque, Hemingway, Fitzgerald (*Velký Gatsby*), Steinbeck, Orwell, Saint-Exupéry (*Malý princ*), Brecht	Hašek (*Švejk*), K. Čapek (*R.U.R.*, *Bílá nemoc*, *Válka s mloky*), Olbracht, Vančura (*Markéta Lazarová*), Poláček (*Bylo nás pět*), Seifert, Nezval, Wolker, Halas, Voskovec a Werich
Po roce 1945	Camus (*Cizinec*), Beckett (*Čekání na Godota*), Ionesco, Salinger (*Kdo chytá v žitě*), Heller (*Hlava XXII*), Kerouac, Márquez (*Sto roků samoty*)	Hrabal (*Obsluhoval jsem anglického krále*), Škvorecký (*Zbabělci*), Kundera (*Žert*), Havel (*Zahradní slavnost*, *Audience*), Seifert (Nobelova cena 1984), Ota Pavel, Holan

Jak se učit literaturu pro test

- Nauč se **znaky směrů** (romantismus: individualismus, příroda, sen, tragická láska; realismus: objektivní zobrazení, sociální problémy; naturalismus: determinismus, biologické činitele; symbolismus: náznak, hudebnost, symbol).
- U autora a díla znej **období, směr a žánr**. Ukázku zařaď podle jazyka a obsahu.
- Z čtenářského deníku si udělej **tabulku**: dílo – autor – žánr – směr – děj ve dvou větách.

12. Procvičování na testech z minulých let

Cvičné úlohy v tomto dokumentu záměrně nejsou. Nejlepší materiál jsou **oficiální testy z minulých let**, které CERMAT zveřejňuje zdarma. Procvičuj na nich, jako by to byla maturita.

Co	Jak
Kde je najdeš	**maturita.cermat.cz** → *Testy a zadání z předchozích období* → vyber předmět (český jazyk a literatura) a rok
Co si stáhnout	test, záznamový arch a **klíč správných řešení**. Ke komentovaným verzím a ke klíčům se vracej při rozboru chyb.
Jak test napsat	vytiskni test i arch, nastav si **stejný čas jako u maturity** a používej jen povolené pomůcky. Zapisuj do archu podle návodu.
Jak ho opravit	oprav podle klíče, spočítej body a porovnej je s hranicí úspěšnosti. Body si zapiš **po jednotlivých částech**, ať vidíš, kde ztrácíš.
Jak pracovat s chybami	ke každé chybě napiš, **proč vznikla** (neznalost, nepozornost, čas). Opakující se chyby vrať do přehledů v tomto dokumentu.

Pozor na starší ročníky

- Formát a bodování testů se v minulosti měnily. Počítej body vždy podle **klíče k danému ročníku**.
- Nejpřesnější obraz maturity dají **nejnovější testy**. Starší používej na procvičení konkrétních témat.

13. Plán přípravy na 6 týdnů

Týden	Zaměření	Co udělat
1	Diagnostika	Udělej jeden ostrý test na čas a spočítej body po oblastech (práce s textem, literatura, pravopis…). Zapiš si slabá místa.
2	Pravopis a čárky	Kapitola 4. Úlohy na shodu přísudku, s/z, čárky a opravu textu z testů z minulých let.

Týden	Zaměření	Co udělat
3	Tvarosloví a skladba	Kapitoly 5 a 6. Vzory, pády, vedlejší věty. Rozbor 10 vět.
4	Práce s textem	Čti publicistické texty a odpovídej na úlohy. Trénuj ANO/NE svazky a uspořádání.
5	Literatura	Kapitoly 10 a 11. Tabulka děl a směrů, verš, básnické prostředky, interpretace ukázky.
6	Ostré testy	Dva testy na čas, rozbor chyb. Den před testem opakuj slabá místa a vyspi se.

Den zkoušky

- Přines si dvě propisky. Pokyny na archu čti pozorně, **křížky zapisuj přesně podle návodu**.
- Nenech žádnou uzavřenou úlohu prázdnou, záporné body nejsou.
- Dělej si poznámky do testového sešitu, ale **odpověď zapiš do archu**. Jinak se nepočítá.
- Při nedostatku času nejdřív dokonči jednoduché úlohy (pravopis, slovní zásoba), potom čtení.

Zdroje: oficiální didaktický test ČJL jaro 2026 (CERMAT) a jeho komentovaná verze a klíč správných řešení, Maturitní zpravodaj CERMAT, metodika k vyhlášce č. 177/2009 Sb. Strategie a vysvětlení jsou vlastní příprava. Podrobnosti ověř v Katalogu požadavků na maturita.cermat.cz.

Další průvodci od Učnova

Dostal jsi tenhle průvodce od kamaráda?

Super, klidně ho pošli dál. Co se hodí jemu, hodí se i dalším maturantům.

Průvodce ke všem částem maturity z češtiny, angličtiny a matematiky najdeš na **ucnov.cz**.

Předmět	Průvodce	Kde
Český jazyk a literatura	Didaktický test	← **právě čteš**
Český jazyk a literatura	Slohová práce	ucnov.cz
Český jazyk a literatura	Ústní zkouška	ucnov.cz
Anglický jazyk	Didaktický test	ucnov.cz
Anglický jazyk	Slohová práce	ucnov.cz
Anglický jazyk	Ústní zkouška	ucnov.cz
Matematika	Didaktický test	ucnov.cz

Potřebuješ s angličtinou pomoct osobně?

Na Učnově najdeš i **doučování angličtiny**. Při koupi balíčku lekcí dostaneš průvodce k maturitě z angličtiny **zdarma** a ostatní průvodce se slevou.

Aktuální nabídka a ceny: **ucnov.cz**

Na Učnově postupně připravujeme i procvičování a studijní plán k maturitě. Sleduj **ucnov.cz**.